מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להציג את הגורמים לצמיחת רעיונות מבשרי הציונות
- להסביר את החידוש של המבשרים לעומת התפיסה הפסיבית של הגאולה
- להכיר שלושה מבשרים ולהבחין בין המבשרים הדתיים למשה הס

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – דרישת ציון
2. ג – הוגה סוציאליסט שחזר אל עמו
3. ג – מקווה ישראל
4. ב – שאין לדחוק את הקץ ולעלות בכוח
5. א – הגאולה תתחיל במעשה אנושי הדרגתי

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – רבנים והוגים קראו לכך עשרות שנים קודם
2. נכון – כך הבינו אותן רבים לפני המבשרים
3. לא נכון – משה הס היה הוגה סוציאליסט חילוני
4. נכון – שאיפה לפרודוקטיביזציה ועבודה יצרנית
5. לא נכון – עלילת דמשק הייתה ב-1840
6. נכון – הוקם ב-1870 גם בעקבות מאמצי הרב קלישר

חלק ג' – השלמת מילים

1. זמון
2. דרישת ציון
3. רומי וירושלים
4. עלילת דמשק
5. מקווה ישראל
6. טבעית

חלק ד' – התאמה - דמות ותרומה

- 1 – ה (קרא ליישב את ארץ האבות ב-1843)
- 2 – א (כתב את דרישת ציון ב-1862)
- 3 – ב (כתב את רומי וירושלים כהוגה חילוני)
- 4 – ג (הראתה שהשנאה ליהודים נמשכת גם באירופה)
- 5 – ד (נימוק מסורתי להמתנה לגאולה בלי מעשה)

חלק ה' – סדר כרונולוגי

1. עלילת דמשק
2. קריאת הרב אלקלעי ליישב את ארץ האבות
3. פרסום דרישת ציון ורומי וירושלים
4. ייסוד מקווה ישראל
5. הקונגרס הציוני הראשון

חלק ו' – כתיבה בסגנון בגרות

1. יש להסביר שהגישה המסורתית חיכתה לגאולה ניסית בעוד המבשרים קראו לפעול בהדרגה (עלייה, עבודת אדמה).
   גורמים: התעוררות הלאומיות באירופה ועלילת דמשק שהראתה שהשנאה נמשכת
2. הרב קלישר פעל ממניע דתי ורצה גאולה טבעית שתוביל לגאולה שלמה; משה הס פעל ממניע לאומי-סוציאליסטי וראה ביהודים עם הזקוק למולדת, בלי קשר דתי

כרטיס יציאה – מה לחפש

- גאולה המתחילה בפעולה אנושית הדרגתית - עלייה ועבודת אדמה, ואחריה תבוא הגאולה השלמה
- משה הס, רומי וירושלים
- פעלו / עשו מעשה / עלו לארץ

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח עם חבל השנים כדי להמחיש שהרעיון קדם להרצל ב-50 שנה
- כדאי להדגיש את ההבדל בין המבשרים הדתיים למשה הס כדי למנוע בלבול
- לחיזוק אפשר להשתמש בכרטיס 'מי אמר?' מההתאמות לחינוך המיוחד

היסטוריה בסרטונים – 31 מערכי שיעור

דף תרגול: מבשרי הציונות - לא מחכים

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

לפני הרצל היו אנשים שאמרו: צריך לעלות לארץ ישראל ולעבוד בה, לא רק לחכות. בדף נלמד עליהם.

📖 מילון קטן:

מבשרי הציונות	הוגים שקראו ליישב את ארץ ישראל במעשה, לפני הציונות המדינית
גאולה טבעית	גאולה שמתחילה בפעולה אנושית הדרגתית ולא בנס
שלוש השבועות	מדרש שלפיו אין לדחוק את הקץ ולעלות בכוח
לאומיות	תפיסה שעם זכאי להגדרה עצמית ולמדינה משלו
עלילת דמשק	האשמת שווא ביהודים ב-1840 שהוכיחה שהשנאה לא נעלמה
פרודוקטיביזציה	שאיפה שהיהודים יתפרנסו מעבודה ולא מתרומות
מקווה ישראל	בית הספר החקלאי הראשון בארץ, הוקם ב-1870

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איך קראו לספר של הרב קלישר?

א) רומי וירושלים ב) דרישת ציון ג) מדינת היהודים ד) מנחת יהודה

2. מאיפה הגיע משה הס?

א) רב ספרדי מזמון ב) ראש ישיבה בווילנה ג) הוגה סוציאליסט שחזר אל עמו ד) קצין בצבא הטורקי

3. מה נבנה ב-1870?

א) האוניברסיטה העברית ב) בית הכנסת החורבה ג) מקווה ישראל ד) תל אביב

4. מה אמרו שלוש השבועות?

א) שאסור ליהודים לדבר עברית ב) שאין לדחוק את הקץ ולעלות בכוח ג) שיש לבנות בית מקדש מיד

ד) שאסור ליהודים לעבוד באדמה

5. מה חידשו המבשרים?

א) הגאולה תתחיל במעשה אנושי הדרגתי ב) צריך לחכות למשיח בלבד ג) צריך לעלות בכוח ובמרד

ד) אסור לעלות לארץ בכלל

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הרעיון לשוב לארץ ישראל ביוזמה אנושית הופיע רק עם הרצל	☐	☐
2	שלוש השבועות שימשו נימוק להמתנה לגאולה	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	כל מבשרי הציונות היו רבנים	☐	☐
4	המבשרים רצו שיהודי הארץ יתפרנסו מחקלאות	☐	☐
5	עלילת דמשק התרחשה בשנת 1862	☐	☐
6	מקווה ישראל נוסד ביוזמת כל ישראל חברים	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. הרב אלקלעי היה רבה של הקהילה הספרדית ב _____

2. הרב קלישר כתב את הספר _____

3. משה הס כתב את הספר _____

4. _____ ב-1840 הוכיחה שהשנאה ליהודים לא נעלמה

5. בית הספר החקלאי הראשון בארץ נקרא _____

6. התפיסה שהגאולה מתחילה בפעולה אנושית הדרגתית נקראת גאולה _____

4 חלק ד' – התאמה - דמות ותרומה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הרב יהודה אלקלעי	___	**א.** כתב את דרישת ציון ב-1862
2. הרב צבי הירש קלישר	___	**ב.** כתב את רומי וירושלים כהוגה חילוני
3. משה הס	___	**ג.** הראתה שהשנאה ליהודים נמשכת גם באירופה
4. עלילת דמשק	___	**ד.** נימוק מסורתי להמתנה לגאולה בלי מעשה
5. שלוש השבועות	___	**ה.** קרא ליישב את ארץ האבות ב-1843

5 חלק ה' – סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הקונגרס הציוני הראשון
☐	ייסוד מקווה ישראל
☐	עלילת דמשק
☐	קריאת הרב אלקלעי ליישב את ארץ האבות

☐	פרסום דרישת ציון ורומי וירושלים

6 חלק ו' – כתיבה בסגנון בגרות

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו את החידוש ברעיונותיהם של מבשרי הציונות הדתיים, והציגו שני גורמים לצמיחת רעיונות אלה

2. השוו בין הרב קלישר למשה הס - המניע והחזון של כל אחד

כרטיס יציאה

מה הייתה הגאולה הטבעית לפי הרב קלישר?

ציינו מבשר אחד שאינו רב ואת שם ספרו

השלימו: המבשרים לא חיכו - הם ___

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀